

**MBALANGO WA MAHANYELE YA VAAKI VA
AFRIKA-DZONGA. PAPILA RA SWIVUTISO 1:
MHAWURI 2005**

HSRC

Vahlamuri lava nga ni malembe ya 16+

Avuxeni/Inhlekani/Riperile, Hi mina .....hina hi endlela va Human Science Research Council (HSRC) Mbalango va HSRC va toloverile ku endla mbalango wa mavonelo ya timhaka hi vaaki va Afrika-Dzonga. Mbalango lowu wu katsa tinhloko-mhaka to hlaya, to fana ni ku kanerisana,..... politiki, dyondzo exikarhi ka tinxaka-nxaka ta vanhu. Hi rhandza ku ku vutisa swivutiso hi tinhloko-mhaka to hambana leti ti nga ta nkoka eka tiko. Ku kuma mahungu ya vutshembeki ni vutivi hi kombela leswaku u hlamula swivutiso leswi landzelaka hi vutshembeki lebyi faneleke. Mavonelo ya wena i ya nkoka swinene eka mbalango lowu. Ndhawu leyi u tshamaka eka yona ku n'we na wena swi hlawurile. Ku hlawuriwa ka wena swi lo kotlanisa. Tinhlamulo leti u nga ta hi nyika tona ti tava xihundla xikan'we ni ti adiresi, a swi nga tsariwi eka rhapoto leyi hi kanelaka ku yi tsala.

Vuxoko-xoko bya vuyeni

	Siku nhweti	Nkarhi wo sungula		Nkarhi wo heta		Nhlamulo	
		Aw ara	min ete	aw ara	mine te		
Vuyeni byo sungula	<input type="text"/> / <input type="text"/> / 2005	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Vuyeni byo vumbirhi	<input type="text"/> / <input type="text"/> / 2005	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Vuyeni vunharhu	bya <input type="text"/> / <input type="text"/> / 2005	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Tikhodi to hlamula	
Swivutiso leswi nga hlamuriwa ri ku hetiseka	= 01
Swivutiso leswi nga hlamuriwa ka ntsongonyana (halmusela xivangelo)	= 02
<u>Ku endza nakambe</u>	
Ku veka nkarhi wo vonana	= 03
Muhlamuri la nga hlawuriwa a nga ri kona ekaya	= 04
Ku hava munhu ekaya	= 05
<u>A nga ni ntwaso/mfanelo wo hlamula</u>	
Imarhumbi\fulete\xitandi\ a hi yindlu kumbe fulete	= 06
A nga kona munhu loyi a nga ni mfanelo yo hlamula swivutiso ku ya hi swi laveko swa mbalango	= 07
Muhlamuri a nga swi koti ku vulavurisana na hina ku ka hi nga twanani hi ririmi.	= 08
Muhlamuri a nga koti ku vulavurisana na hina hikuva u lamarile ebyongweni	= 09
<u>Lava alaka</u>	
Munhu loyi ku faneleke ku vulavurisaniwa na yena wa u arile	= 10
Munhu loyi a nga hlawuriwa u arile	= 11
Mutswari u a ri le ku leswaku ku vulavurisana	= 12
Un'wana wa vandyangu a ri le hi rherhisana un'wana	= 13
Office Use	= 14

Vito ra MULAVISISI .....

Nomboro ya MULAVISISI

Yi kamberiwe hi

Nsayino wa mulanguleri _____

FIELDWORK CONTROL

CONTROL	Ina	Ee	REMARKS
Hiyexe	1	2	
Riginggo	1	2	
Vito	Nsayino		
.....	Siku...../...../.....2005		

Ndlela leyi muhlamuri a hlawurisiwaka xiswona

Nhlayo ya va muti lowu endzeriweke

--	--

Nhlayo ya vanhu va malembe ya 16 ni lavakulu lava endzeriweke

--	--

U komberiwa ku tsala xixamelo wa vanhu va laha u endzeleke kona lava nga ni malembe ya 16 kumbe ku tlula lava ava ri kona kwalaho masiku ya 15 eka ya 30 lama hundzeke. Loko leswi swi herile tirhisa giridi leyi nga eka phepha leri landzelaka ku hlawula munhu loyi u faneleke ku burisana na yena.

Tsala nxaxamelo wa vanhu lava nga ni 16 wa malembe	
	01
	02
	03
	04
	05
	06
	07
	08
	09
	10
	11
	12
	13
	14
	15
	16
	17
	18
	19
	20
	21
	22
	23
	24
	25

VITO RA MUHLAMURI
ADIRES YA MUHLAMURI
.....
.....
TEL NO.:

GI RIDI YO HLA WULA VA HLA MURI

NUMBER OF QUESTION-NAIRE				NOMBORO YA VANHU LAVA KU NGA TA HLA WURIWA VA HLA MURI																								
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
1	26	51	76	1	1	1	3	2	4	1	3	5	8	6	5	12	10	1	6	8	7	19	19	13	21	13	24	25
2	27	52	77	1	2	3	4	3	1	2	2	3	4	8	3	7	2	5	14	4	15	4	8	6	16	14	22	19
3	28	53	78	1	1	2	1	4	2	7	6	9	3	5	11	2	1	3	11	7	10	16	16	10	5	2	2	3
4	29	54	79	1	2	3	2	1	3	5	8	6	2	4	2	4	8	11	10	16	6	9	10	15	11	12	11	18
5	30	55	80	1	1	1	4	5	6	3	5	7	5	9	8	14	3	2	13	5	18	1	4	1	20	11	5	24
6	31	56	81	1	2	2	2	3	5	7	7	8	7	1	4	9	14	8	2	17	17	14	12	14	22	10	3	14
7	32	57	82	1	2	1	1	4	1	4	1	4	6	3	6	5	7	13	9	2	3	13	14	8	2	7	20	4
8	33	58	83	1	1	2	3	2	5	1	4	2	1	7	10	6	5	4	15	10	5	2	13	4	17	5	17	8
9	34	59	84	1	1	3	2	5	6	2	2	1	9	10	1	10	4	6	6	1	9	10	1	5	6	9	1	12
10	35	60	85	1	2	2	4	1	3	3	6	9	10	11	12	3	9	15	7	8	11	6	3	9	4	3	10	1
11	36	61	86	1	1	1	3	1	4	5	3	1	6	2	9	13	11	14	4	11	4	15	15	17	1	1	23	2
12	37	62	87	1	2	3	1	3	2	7	5	6	5	7	7	8	6	10	3	3	1	12	20	7	13	22	12	16
13	38	63	88	1	1	2	1	5	3	6	4	3	4	6	2	11	13	12	1	15	8	7	2	12	15	21	13	7
14	39	64	89	1	2	3	2	4	1	4	7	8	2	5	6	11	12	9	16	13	16	11	18	18	14	16	18	23
15	40	65	90	1	2	1	4	2	4	3	8	7	7	11	1	3	5	7	12	14	13	8	17	20	19	20	19	11
16	41	66	91	1	1	3	3	1	6	5	1	5	9	10	3	2	11	13	8	12	12	5	6	21	8	8	4	15
17	42	67	92	1	1	2	2	3	4	2	6	2	3	2	12	5	2	10	13	5	8	18	9	16	10	17	16	20
18	43	68	93	1	2	1	4	2	6	4	1	4	8	9	10	7	9	3	12	12	9	7	20	19	9	19	21	13
19	44	69	94	1	2	2	1	3	5	2	8	9	10	4	9	8	13	1	1	14	10	19	10	11	18	15	7	6
20	45	70	95	1	1	3	2	5	4	1	3	8	1	3	8	6	6	9	5	7	13	4	15	1	7	22	15	21
21	46	71	96	1	1	1	2	5	1	7	2	3	2	1	11	4	7	5	3	2	1	3	12	18	5	19	14	9
22	47	72	97	1	2	1	3	1	3	2	6	2	1	8	7	1	4	2	11	8	2	17	4	17	21	16	3	5
23	48	73	98	1	2	3	4	2	2	6	7	7	8	3	4	9	3	6	2	11	11	16	2	8	11	23	6	22
24	49	74	99	1	1	2	1	4	6	3	5	5	3	1	5	13	1	14	8	14	6	15	9	14	3	6	9	17
25	50	75	100	1	1	2	3	3	2	4	6	4	7	5	3	12	12	12	4	6	2	17	11	2	12	4	8	10

DEMOKIRASI & MAFAMBISELO

1. **Ni kombela uni byela leswi u ehleketaka leswaku i swiphiqo leswi Afrika Dzonga ri kongomeneke na swona namunthla?**

MULAVISISIi: u nga va hlayeli

Vuvabyi bya HIV/AIDS	01
Ku nga tirhi	02
Xihlawuhlawu	03
Zenofobia	04
Vugevenga na ku hlayiseka	05
Mafambisele ya swilaveko swa vaaki / makumelo ya swona	06
Tindlu ta nxavo wa le hansi	07
Timhaka to thlerisela vanhu misava	08
Tinfanelo ta vumunhu	09
Dyondzo	10
Ikhonomi na swa timali	11
Leswi yelanaka ni swa mitirho	12
Swi fambelanaka ni swa midyangu na vantshwa	13
Vukhongereri na swa ndhavuko	14
Swa mbango	15
Swa tipolotiki	16
Vumbabva	17
Vusiwana	18
Swin`wana swi vule	19
A ndzi swi tive	98

- Eka malembe ya 5 lama hundzeke, vutomi bya wena bya antswa, byi tshamise xisweswo kumbe bya nyanya eka...?**

	Bya antshwa	Byi tshamise xisweswo	Byi nyanyile	A ndzi switivi
2. Eka vanhu vo tala va Afrika Dzonga	1	2	3	8
3. Vanhu vo fana na wena	1	2	3	8

- U ehleketa leswaku vutomi byi ta antswa, byi ta tshamisa leswi byi nga xiswona kumbe byi na nyanya eka malembe ya 15 lama taka eka...?**

	Bya antshwa	Byi tshamisa xisweswo	Byi nyanyile	A ndzi switivi
4. Eka vanhu vo tala va Afrika Dzonga	1	2	3	8
5. Vanhu vo fana na wena	1	2	3	8

6. **Xana u enerile kumbe a wu enelangi ku fika kwihi hi ndlela leyi demokhirasi yi tirhisaka xiswona laha Afrika-Dzonga**

Enerile swinene	1
Ndzi enerile	2
Swa kanakanisa	3
A ndzi enelengi	4

A ndzi enelengi swinene	5
A ni switivi	8

Kombeta ndlela leyi u tshambeka kumbe u nga tshambeki tiinstitutuxini letinga laha Afrika-Dzonga eka nkarhi wa sweswi?

	Institutuxini	Ndza pfumela swinene	Ndza pfumela	Ndza kanakana	A ndzi pfumeli	A ndzi pfumeli swinene	A ndzi switivi
7.	Mfumonkulu	1	2	3	4	5	8
8.	Khoto	1	2	3	4	5	8
9.	Khomixini ya (IEC)	1	2	3	4	5	8
10.	Mfumo ya pirovinsi	1	2	3	4	5	8
11.	Va ka SABC	1	2	3	4	5	8
12.	Palamande	1	2	3	4	5	8
13.	Maphorisa	1	2	3	4	5	8
14.	Masocha	1	2	3	4	5	8
15.	Mabindzu lamakulu	1	2	3	4	5	8
16.	Mfumo wa xifundza	1	2	3	4	5	8
17.	Kereke	1	2	3	4	5	8
18.	Tihosi /varhangeri va xintu	1	2	3	4	5	8
19.	Mavandla ya tipolotiki	1	2	3	4	5	8

Xana u enerile kumbe a wu enelangi ku fika kwihi hi ndlela leyi mfumo wu fambisisaka leswi landzelaka emugageni wa ka n'wina? [Showcard 1]

		Ndza pfumela swinene	Ndza pfumela	Ndza kanakana	A ndzi pfumeli	A ndzi pfumeli swinene	A ni switivi
20.	Ku averiwa ka mati na vuhabukelo	1	2	3	4	5	8
21.	Ku averiwa ka gezi	1	2	3	4	5	8
22.	Ku susiwa ka tala	1	2	3	4	5	8
23.	Tindlu ta nxavo wa le hansi	1	2	3	4	5	8
24.	Vukorokeri bya rihanyo	1	2	3	4	5	8
25.	Ku tshunguriwa ka mavabyi lama tiseke hi ta masangu ku katsa ni HIV/AIDS	1	2	3	4	5	8
26.	Ku hungutiwa ka vugevenga	1	2	3	4	5	8
27.	Ku andzisa mintrho	1	2	3	4	5	8
28.	Ku ttheriseriwa ka vanhu misava	1	2	3	4	5	8
29.	Ku nyikiwa sapoti ya vana hi mfumo na penxeni leyi nyikiwaka vadyuhari	1	2	3	4	5	8

30. U tala ku vula kangani hi swa tipplotiki?

Ko tala swinene	1
Ko tala	2
Nkarhi wun`wana	3
A swi talangi	4
A ndzi vulavuli hi tona	5

Xana u pfumelelana kumbe ku nga pfumelelani ku fika kwihi na Switatimende leswi?
[Showcard 3]

	Ndza pfumela swinene	Ndza pfumela	Ndza kanakana	A ndzi pfumeli	A ndzi pfumeli swinene	A ndzi switivi
31. Ku vhoti no ka mi nga vhowuti a swi tisi ku hambana	1	2	3	4	5	8
32. Endzhaku ka nhlawulo tipathi hikwato ta fana ku hlawula a swi na nkoka	1	2	3	4	5	8
33. I nfanelo wa vaaka tiko hinkwavo ku hlawula	1	2	3	4	5	8
34. Ku hlawula a swi na nkoka hikuva va n`watipolitiki a va tshembekanga	1	2	3	4	5	8
35. Vupolotiki byi hlengananile masiku lama ku va munhu wo fana na mina ndzi swi twisisa	1	2	3	4	5	8

Swivutiso leswi landzelaka i swa mavonelo ya wena ya leswi tiko ri fum pfumela isiwaka xiswona. U pfumelelana kumbe a wu pfumelelani ku fika kwihi na xitatimende lexi?

	Ndza pfumela swinene	Ndza pfumela	Ndza kanaka	A ndzi pfumeli	A ndzi pfumeli swinene	A ndzi switivi
36. Va n`watipolitiki lava va kumekaka va ri ni nandzu wa vuxisi kumbe ku endla swin`wana leswi swi nga riki enawini va fanele ku tshika ntirho hi voxe eka tihofisi ta mfumo hi xihatla.	1	2	3	4	5	8
37. Va n`watipolitiki lava hlawuriweke va fanele ku cinca va ya eka phati yin`wana	1	2	3	4	5	8
38. Mfumo wu fanele ku va ni matimba yo alela vaaki ku wu sola eka maendlelo ya wona.	1	2	3	4	5	8

	Ndza pfumela swinene	Ndza pfumela	Ndza kanaka	A ndzi pfumeli	A ndzi pfumeli swinene	A ndzi switivi
39. Vaaka tiko va fanele ku va ni ntsunxeko ni timfanelo to tisungulela kumbe ku joyina minhlangana leyi va yi lavaka. Tanihi minhlangano ya tipolotiki mabindzu, minhlangano leyi yimelaka vatrhi	1	2	3	4	5	8
40. Mfumo wu fanele wu lawula mahungu lama hlayeriwaka vanhu	1	2	3	4	5	8
41. Mpfuloko hi ntsungu i ndlela leyi amukelekeke ya vanhu yo kumba mavonelo ya vona eka mfumo wa xidemokirisa	1	2	3	4	5	8

VUTITIVISI BYA RIXAKA

Xana u titwa u tshineleane ku fika kwihi ni vanhu lava landzelaka?
[Showcard 4]

	Ku tshinelele na swinene	Ku tshinelela nanyana	A hi tshinelela nangi	A hi tshinelela nangi swinene	A hi tshinelela nangi ni ka ntsango
42. Lava va vulavulaka ririmi rin`we na wena.	1	2	3	4	8
43. Lava va welaka eka rixaka rin`we na wena	1	2	3	4	8
44. Lava mi nga eka xiyimo xin`we xa swa timali	1	2	3	4	8
45. Lava tshamaka eka muganga wun`we na wena	1	2	3	4	8

Xana u pfumelelana kumbe a wu pfumelani ku fika kwihi na Switatimende leswi?

	Ndza pfumela swinene	Ndza pfumela	Ndza kanakana	A ndzi pfumeli	A ndzi pfumeli swinene	A ni switivi
46. Ku va mu Afrika Dzonga swihlawulekile na kona ndza tinyungubyisa hi swona.	1	2	3	4	5	8
47. Ku va mu Afrika Dzonga swihlawulekile na kona hi leswi ndzi vonisaka xiswona	1	2	3	4	5	8

Xana u _____

Ndza pfumela	Ndza pfumela	Ndza kanakana	A ndzi pfumeli	A ndzi pfumeli	A ni switivi
--------------	--------------	---------------	----------------	----------------	--------------

		swinene				swinene	
48	Swi nga ha antswa ndzi va muaki wa Afrika-Dzonga ku tlula ku va muaki wa tiko rin'wana ra laha misaveni.	1	2	3	4	5	8
49	Misava a yi ta va ndzhawu yo antswa swinene loko vanhu va yona a va fana ni maAfrika-Dzonga.	1	2	3	4	5	8
50	Kahle-kahle Afrika-Dzonga i tiko ro antswa swinene ku tlula matiko mo tala	1	2	3	4	5	8

VUROKORERI BYA VAAKI

DYONDZO

51. U vona swi fanele ku vadyondzi boneleriwa ku nghena xikolo ku fikela eka xiyenge xih?

Fieldworker: Please circle ONE box only

Ku fikela no katsa gireyidi 3 (Ntangha 1)	1
Ku fikela no katsa gireyidi 7 (Ntangha 5)	2
Ku fikela no katsa gireyidi 9 (Ntangha 7)	3
Ku fikela no katsa gireyidi 12 (Ntangha 10) (Matiriki)	4
Ku nghena xikolo a swi fanelanga ku boha eka ntangha wihi na wihi (A ndzi swi tivi)	5
	8

Xana u pfumelelana kumbe ku nga pfumelelani ku fika kwihi na switatamende leswi?
[Showcard 3]

		Ndza pfumela swinene	Ndza pfumela	Ku kanakana	A ndzi pfumeli	A ndzi pfumeli swinene	A ndzi swi tivi
52.	Swikolo hinkwaswo swi fanele ku va ni vana va tinxaka hinkwato.	1	2	3	4	5	8
53.	Swikolo hinkwaswo swi fanela ku pfumelela vana va tindzimi hinkwato	1	2	3	4	5	8
54.	Vana va vukhonger byo hambana kumbe lavo pfumala vukhonger byo fanele ku nga va nga dyondzisiwi swin'we	1	2	3	4	5	8
55.	Vafana ni van'hwanyana va fanele ku ka nga va nga dyondzi swin'we.	1	2	3	4	5	8
56.	Vana va swikhumukana ni vaswisiwana va fanele ku nga va nga dyondzi swin'we.	1	2	3	4	5	8

57. I kangani laha u nghenelelaka kumbe u nga ngheneleleki eka leswi vana va wena va swi endlaka exikolweni?

Hakanyingi swinene	1
Hakanyingi	2

Nkarhi wun'wana	3
A swi humeleli ni swintsongo	4
A swi humeleli	5
A ndzi swi tivi	8
A swi humeleli ndzi hava vana/vana a va si nghena xikolo	9

58. Xana yi kona kumbe a yi ri kona govenibodi (SGB) eka xikolo xa vana va wena?

Ina	1
Ee	2
A ndzi swi tivi	8
A swi humeleli ndzi hava vana/vana a va si nhena xikolo	9

59. Xana u pfumelelana kumbe a wu pfumelelani ku fika kwihi na switatimende leswi landzelaka? Varhangeri va mafambiselo ya xikolo (School Governing Bodies) va endla ntirho wa kahle swinene wa ku vona leswaku swikolo swi tirha kahle. [Show card 3]

Ndza pfumela swinene	1
Ndza pfumela	2
Ku kanakana	3
A ndza pfumeli	4
A ndzi pfumeli swinene	5
A ndzi swi tivi	8

Xana u ehleketa leswaku ririmi leri faneleke ku tirhisiwa ngopfu ku dyondza ri nga va rihhi eka...?

	xinghezi	Ririmi ra le kaya	Xibunu	A ndzi swi tivi
60. Gireyidi 1 ku fika 3 (Gireyidi 1 – ntangha 1)	1	2	3	8
61. Gireyidi 4 ku fika 9 (ntangha 2 – ntangha.7)	1	2	3	8
62. Gireyidi 10 ku fika 12 (ntangha 8 – Matiriki)	1	2	3	8
63. Tidyondzo ta le henhla (Univesiti, Kholegi, Tekinikhoni)	1	2	3	8

U pfumela kumbe u kaneta ku fika kwihi ni maendlelo yo tshinya laya landzelaka eswikolweni (karatara 3)

	Ndza pfumela swinene	Ndza pfumela	Ku kanakana	Ndza kaneta	Ndza kaneta swinene	a ndzi swi tivi
64. Xana u pfumelelana kumbe a wu pfumelelani ku fika kwihi ni maendlelo lama landzelaka ya ku endla leswaku ku va ni xixavo eswikolweni	1	2	3	4	5	8
65. Ku anakanya ni ku vulavula ni vadyondzi	1	2	3	4	5	8
66. Ku va vandyondzisi va ba vana etlilasini	1	2	3	4	5	8
67. ku va nhloko ya xikolo yi ba vana	1	2	3	4	5	8

68	Ku va vana va cela magoji no kukurisiwa	1	2	3	4	5	8
69	Ku va va engeteleriwa ntirho wa xikolo tanihi ntirho-kaya kumbe va tsala swi tsalwana	1	2	3	4	5	8

70. Swikhongelo swo boha/tinhlengetano a ti khomeriwi eswikolweni (Showcard3)

Ndza pfumela swinene	1
Ndza pfumela	2
Ku kanakana	3
A ndzi pfumeli	4
A ndzi pfumeli swinene	5
A ndzi swi tivi	8

71. Vanhu va ni mavonelo yo hambana hi nkoka wo dyondzisa vafana ku ri ni ku dyondzisa van'hwanyana. Xana u pfumelelana kumbe a wu pfumelelani ku fika kwihi ni xitatimende lexi (Showcard 3)

	Ndza pfumela swinene	Ndza pfumela	Ku kanakana	A ndza pfumeli	A ndzi pfumeli	A ndzi swi tivi
Vanhwanya va fanele ku dyondzela leswaku va ta kota ku tirha.	1	2	3	4	5	8

72. Loko n'wana a heta tidyondzo ta matiriki kahle ti kona tindlelanyana to hlaya leti a nga ti landzelaka, hi xihhi xitatimende eka leswi landzelaka lexi tshinelelaka kusuhi ni mavonelo ya wena ya leswi a faneleka ku kuceteriwa leswaku a endla swona. (*Fieldworker: Read out options. Only one response*).

Ringeta ku ya emahlweni ni tidyondzo ta univhesiti	1
Ringeta ku ya emahlweni ni tidyondzo ta thekinikoni	2
Ringeta ku endla khoso ya koma	3
Ringeta ku kuma ntirho	4
Teka nkarhinyana wo wisa u vhaka, u rhiketa ku endla ntirho wo karhi u nga si tiboha ku tirha kumbe ku dyondza	5

RIYIMO XA RIHANYO NI MAHANYELO

73. Rihanyo ra wena ri le ka xiyimo xihhi?

Ra chavisa ngopfu	1
Ra chavisa	2
Exinkarhi	3
Rinene	4
Excellent	5

74. Ku ni loyi un'wi tivaka loyi u ehleketa lerswaku u dlayiwile hi AIDS?

Ina	1
Ee	2

75. N'wexemu (eka lembeni leri hundzeke) xana u yile enkosini wa loyi a kumbeteriwaka ku va a dlayiwile hi AIDS?

Ina	1
Ee	2

NKOKA WA VUKOROKERI BYA RIHANYO

Xana wa enetisiwa a wu enetisiwi hi leswi hi mfumo eka mphakelo wa riwanyu endwawini ya ka n'wina

	Aspect	Ndzi enerile swinene	Ndzi enerile	Ndza kanakana	A ndzi enelengi	A ndzi enelengi swinene	A ndzi swi tivi
76.	Nkarhi wo rindzela ku pfuniwa	1	2	3	4	5	8
77.	Vavabyi va khomisiwaka xiswona hi dokodela	1	2	3	4	5	8
78.	Vavabyi va khomisiwaka swona hi vaongori	1	2	3	4	5	8
79.	Mphakelo wa mirhi eswibedlheleni le tikliniki eka vavabyi vo ta kamberwa va famba ni lava latiwaka.	1	2	3	4	5	8
80.	Mphakelo wa xihatla/ xitshuketa wa tiambulensi, eka swiyenge swa rihanyo eswibedlhele	1	2	3	4	5	8

VUTOMI BYA VANDYANGU

Ndzi ta ku hlayela switatimende swi nga ri swingani hi vutomi bya mindyangu. Ndzi kombela u ndzi byela leswaku u pfumelelana kumbe a wu pfumelelani ku fika kwihi ni switatimende.... [Showcard 3]

		Ndza pfumela swinene	Ndza pfumela	Ku kanakana	A ndzi pfumeli	A ndzi pfumeli swinene	A ndzi swi tivi
81.	I mhaka ya kahle leswaku wanuna a va ni vavansati vo tala ku tlula nsati wun'we loko a swi lavisa xiswona.	1	2	3	4	5	8
82.	I mhaka ya kahle leswaku wanuna a ti tshamela ni nsati wun'we vutomi bya yena hinkwabyo	1	2	3	4	5	8
83.	Vavasati va laha Afrika-Dzonga va fanele ku titwa va tshunxekile ku tshama va nga tekiwi no kota ku kuma mintirho ya kahle, tani hi leswi se swi nga ntolovelo eAmerica.	1	2	3	4	5	8
84.	Vanhu va fanele ku tekana ku ya hi tinxaka ta vona	1	2	3	4	5	8
85.	Vanhu va fanele ku tekana ku ya hi tindzimi leti va ti vulavulaka	1	2	3	4	5	8
86.	Vanhu va fanela ku tekana ku ya hi rimbewu rin'we	1	2	3	4	5	8
87.	Vanhu va fanela ku sungula hi ku	1	2	3	4	5	8

	dyondza wa nga si tekana						
88.	Vanhu va fanela ku va ni swokarhi leswi endlaka leswaku va titumbuluxela ntshunxeko wa le ndyan'gwini va nga si tekana.	1	2	3	4	5	8
89.	I mhaka ya kahle leswaku vanhu lava va lava ka ku tekana va rhanga hi ku tshama swin'we va nga si tekana.	1	2	3	4	5	8
90.	I mhaka ya kahle leswaku vanhu va tshama swin'we hambu va nga si va makungu yo tekana	1	2	3	4	5	8
91.	Ku humesiwa ka malovola hi swona leswi endlaka leswaku vanhu vo tala va nga ha tekeni masiku lama.	1	2	3	4	5	8
92.	Munhu u fanele ku teka/tekiwa a nga si kuma n'wana.	1	2	3	4	5	8
93.	Swa lavake leswaku vavasati va kuma vana vo hlayanyana ku tiyisisa leswaku va van'wana va vona va fika malembe yo tekakana.	1	2	3	4	5	8

94. **Loko u nga ri na vukati: Xana u pfumelelana kumbe a wu pfumelelani ku fika kwihi ni switatimende, Ndzi navela ku tekiwa / ku teka siku rin'wana.**

Ndza pfumela swinene	1
Ndza pfumela	2
Ku kanakana	3
A ndzi pfumeli	4
A ndzi pfumeli swinene	5
A ndzi swi tivi	8
(A swi ndzi bohi ku teka kmbe ku tekiwa)	9

Hi swihi leswi u pfumelelanaka kumbe u nga pfumelelaniki na swona (Showcard 3)

	Ndza pfumela swinene	Ndza pfumela	Ku kanakana	A ndzi pfumeli	A ndza pfumelis swinene	A ndzi swi tivi	
95.	Hakanyingi vanhu lava tekaneke va tsakile ku tlula lava nga tekanangiki	1	2	3	4	5	8
96.	Vanhu lava tekaneke va ni vutomi byo antswa ku tlula lava nga tekiwangiki.	1	2	3	4	5	8
97.	Vanhu lava tekaneke va ni xiyimo xo antswa xa timali ku tlula lava nga tekiwangiki	1	2	3	4	5	8
98.	Vanhu lava tekaneke va ni ntshunxeko eka swa timali ku tlula lava nga tekiwangiki	1	2	3	4	5	8
99.	Vanhu lava tekaneke a va na	1	2	3	4	5	8

	ntshunxeko wo endla leswi va swi lavaka ku tlula lava nga tekanangiki						
100.	Vanhu lava tekaneke va horile emoyeni ku tlula lava nga tekiwangiki	1	2	3	4	5	8
101.	Vanhu lava va tekaneke va ni vutomi byo antswa bya swa masangu ku tlula lava nga tekanangiki	1	2	3	4	5	8
102.	Vanhu lava tekaneke va va ni vanghana vantsongo kuri ni lava nga tekiwangiki	1	2	3	4	5	8
103.	Tirho lowu enerisaka wa vaxisati i ku va nsati kumbe manana	1	2	3	4	5	8
104.	I swa nkoka swinene eka vavasati ku va va pfuna vavanuna va vona eka mintirho ya vona ku tlula ku va vona va va mintirho	1	2	3	4	5	8

TIMHAKA TA MAHANYELO LAMANENE

		A swi hoxekangi ni swintsanana	Swi hoxekile nkarhi wun'wana	Swi hoxekile hi minkarhi hinkwayo	Swi tshama swi hoxekile	(A ndzi swi tivi)
105	U ehleketa leswaku i xihoxo kumbe a hi xiholo loko wanuna ni wan'sati va endla swa masangu va nga si tekana.	1	2	3	4	8
106	U ehleketa leswaku loko munhu loyi a tekeke ku a tekiweke a va ni vunghana lebyi yisaka emasangwini ni munhu loyi n'wi tekangiki	1	2	3	4	8
107	U ehleketa leswaku ku va vanhu vambirhi va rimbewu rin'we va endla swa masangu	1	2	3	4	8

108. Vadlayi lava khotsiweke , xana va fanele hi rifu ra ntambhu....[Showcard 3]

Ndza Pfumela swinene	1
Ndza pfumela	2
Ndza kanakana	3
A ndzi pfumeli	4
A ndzi pfumeli swinene	5
A ndzi swi tivi	8

Xana u ehleketa leswaku i xihoxo kumbe a hi xihoxo ku susa khwiri...?

		A swi hoxekangi ni swintsanana	Swi hoxekile nkarhi wun'wana	Swi hoxekile hi minkarhi hinkwayo	Swi tshama swi hoxekile	(A ndzi swi tivi)
109	Loko ku ri hi ku n'wana a nga huma a ri xiqono.	1	2	3	4	8
110	Loko vandyangu va holo mali yintsongo leyi yi nga taka yi nga va eneli loko vo kuma n'wana un'wana	1	2	3	4	8

VUSWETI

111. U nga vula leswaku wena na vandyangu wa wena mi...

Fieldworker: Read out options.

Fumile	1
Mitshamisekile swinene	2
Mitshamisekile	3
Mi hanya kahle	4
Mi swisiwana	5
Mi swisiwana swinene	6

Xana u enerisekile ku fika kwihi hi leswi landzeleka? [*Showcard 1*]

		Ndzi enerile swinene	Ndzi enerile	Ndza kanakana	A ndzi enelangi	A ndzi enelangi swinene	(A ndzi swi tivi)
112.	Muholo wa ndyangu wa wena	1	2	3	4	5	8
113.	U nga kuma mitirho yo tanihi kwihi	1	2	3	4	5	8
114.	Rihanyo ra wena hi ku angarhela masiku lawa	1	2	3	4	5	8

Xana u pfumelelana kumbe ku nga pfumelelani ku fika kwihi na switatamende leswi landzelaka?

		Ndzi enerile swinene	A ndzi enerile	Ndza kanakana	A ndzi enelangi	A ndzi enelangi swinene	(A ndzi swi tivi)
115	Vandyangu wa mina va kota ku kuma swakudya swo ringanela ni swilaveko swa vona	1	2	3	4	5	8
116	Muholo wa ndyangu wa mina wu ringane swilaveko swa vona	1	2	3	4	5	8
117	Laha Afrika-Dzonga miholo a yi ringani	1	2	3	4	5	8
118	Mfumo wu fanele ku teka vutihlumeleri ku vona leswaku vanhu va ringanerile	1	2	3	4	5	8

119. Loko u pimanisa muholo wa wena kumbe wa ndyangu wa wena ni ya van'wana, xana u tala ku pinanisa ni ya va mani? [circle one option only]*Fieldworker: Do NOT read out options.*

Vaakelani	01
Vabuti va vasesi	02

Vatswari	03
Maxaka man'wana	04
Van'wana laha mugangeni	05
Vanhu va le malokhixini	06
Vanhu va le matiko xikaya	07
Vanhu va le madoropeni	08
Vanhu va laha Afrika-Dzonga hlnkwayo.	09
Vatirhikulobye.	10
A ndzi swi tivi	98

120. Muholo wa ndyangu wa wena loko u wu pimanisa ni yin'wana mindyangu ya laha mugangeni ni ya vaakelani wu njhani xana?

Fieldworker: Read out options.

Wu hundze mpimo swinene	1
Wu hundze mpimo	2
Wu ringanerile	3
Wu le hansi ka mpimo	4
Wu le hansi ka mpimo swinene	5
A ndzi swi tivi	8

HLAMUSELO YA VUSWETI NI KU HLAWURIWA KA VAAKI

U komberiwa ku vula leswi u ehleketaka swona hi xin'we xa leswi landzelaka swa fanele leswaku un'wana ni un'wana laha Afrika-Dzonga a kota ku swi endlahanya vutomi lebyi tsakisaka ni ku amukeleka namunthla. Loko u ehleketaka leswaku swa fanela vula leswaku swa FANELA. Loko u ehleketaka leswaku swa LAVEKA kambe a swi faneli vula leswaku swa LAVEKA. Loko u ehleketaka leswaku a swi faneli kumbe a swi laveki u komberiwa ku vula.

	Hambi/mpfumalo	Swa fanelo	Swa laveko	Hambi/k umbe	A swi tivi
121.	Firigi	1	2	3	8
122.	Ku va ni mali yo tala no kota ku nyika tinyiko hi masiku lawa hlawulekeke tanihi masiku yak u velekiwa, mikhuvu, minkosi.	1	2	3	8
123.	Nyama, kumbe nhlampfi kumbe lavo dya matsavu ntsena masiku hinkwawo.	1	2	3	8
124.	Rigingo ra le ndlwini	1	2	3	8
125.	Swakudya swo hlawuleka leswi dyiwaka hi khisimusi kumbe swo yelani ni sweleswo swa masiku ya nkoka.	1	2	3	8
126.	Muchini wo hlantwa.	1	2	3	8
127.	Swiambalo swo kufumela no sivela ku tsakama.	1	2	3	8
128.	Ku va vatswari kumbe vahlayisi van'wana va kota xavela vana swo tlanga hi swona	1	2	3	8
129.	Mali yo xava timagazine	1	2	3	8
130.	Televhixini na satelayiti/DSTV	1	2	3	8
131.	Swiambolo swintswa kungari magabulele	1	2	3	8
132.	Ku tolovela ku hlayisa mali yo rindza timhaka ta xihatla (xitshuketa)	1	2	3	8
133.	Swimalana swo wena n'wini, leswi unga titirhiselaka swona kungari swa vandyangu hi vhiki, kuri ni tinxurence.	1	2	3	8

134.	Ku kota ku phalala minkosi, tisosayithi	1	2	3	8
135.	Riqingo ra le nyongeni	1	2	3	8
136.	Wilibaro	1	2	3	8
137.	Thelevixini	1	2	3	8
138.	Movha	1	2	3	8
139.	Vanhu lava vabyaka va kota ku xava mirhi hinkwayo leyi vabyeriwaka ku yi xava hi vadokodela	1	2	3	8
140.	Mutirhi wa laha ndlwini	1	2	3	8
141.	Masofa	1	2	3	8
142.	Khomputara ya le ndlwini	1	2	3	8
143.	Alamu ya le ndlwini	1	2	3	8
144.	Xo tlanga DVD	1	2	3	8
145.	Ku va vantswari kumbe vahlayisi van'wana va kota ku xava unifomo hinkwayo va nga tekeriwi	1	2	3	8
146.	Xo sweka xa gezi	1	2	3	8
147.	Radiyo	1	2	3	8
148.	Tinsimbhi to sivela makkamba ta le mafesitereni ni le timbatini	1	2	3	8
149.	Gezi endlwini	1	2	3	8
150.	Xihambukelo xo koka endlwini	1	2	3	8
151.	Byetlelo bya hambana bya vana ni lavakulu	1	2	3	8
152.	Fensi /khumbhi leri rhendzeleke yindlu	1	2	3	8
153.	Xirhapa	1	2	3	8
154.	Yindlu yo tiya leyi nga yimelaka tinguva hinkwato, xikombiso mpfula, moya ni swin'wana	1	2	3	8
155.	Bavhu kumbe shawara endlwini	1	2	3	8
156.	Alamu yo sivela makhamba endlwini	1	2	3	8
157.	Garaji laha u nga khiyelelaka movha	1	2	3	8

U komberiwa ku vula leswi u ehleketaka swona hi xin'we xa leswi landzelaka swa fanele leswaku un'wana ni un'wana laha Afrika-Dzonga a kota ku swi endlahanya vutomi lebyi tsakisaka ni ku amukeleka namunthla. Loko u ehleketa leswaku swa fanela vula leswaku swa FANELA. Loko u ehleketa leswaku swa LAVEKA kambe a swi faneli vula leswaku swa LAVEKA. Loko u ehleketa leswaku a swi faneli kumbe a swi laveki u komberiwa ku vula.

	Hambi/mpfumalo	Swa fanelo	Swa laveko	Hambi/k umbe	A swi tivi
158.	Holideyi ya vhiki elembeni u nga ri kona ekaya kambe u nga endzelanga maxaka	1	2	3	8
159.	Ku kota ku endzela vanghana ni maxaka exibedlele ni le ka tindhawu tin'wana	1	2	3	8
160.	Ku xavela vandyangu wa wena swakudya swo swekiwa kun'wana u ta na swona kumbe ku va teka va ya ehandle	1	2	3	8
161.	Ku ya edoropeni/eka mavhengele lamakulu ni ya peta dyambu kona.	1	2	3	8

Xana u pfumelelana kumbe a wu pfumelelani ku fika kwihi na switatimende leswi landzelaka? [Showcard 3]

		Ndza pfumela swinene	Ndza pfumela	Ku kanakana	A ndzi pfumeli	A ndza pfumelis swinene	A ndzi swi tivi
162.	Vanhu a va fanelanga ku famba mpfuka wo tlula awara ku ya entirhweni.	1	2	3	4	5	8
163.	Vatswari a va fanelanga ku tshama ekule ni vana lava ntsongo hikokwalaha ka ntirho	1	2	3	4	5	8
164.	Vanhu a va fanelanga ku tirha tiawara to tlula 40 hi vhiki.	1	2	3	4	5	8
165.	Ntirho lowu holelaka wu fanele katsa xikimu xa penxini	1	2	3	4	5	8
166.	Ntirho lowu hlelaka wu fanele ku katsa ixorentse ya rihanyo.	1	2	3	4	5	8

Ndzi ta ku vutisa swivutiso hi vuxaka bya vanhu ni vanghana va wena ni mindyangu ya vona. Ndzi kombela u vula loko leswi landzelaka swi ri swa nkoka. U komberiwa ku vula leswi u ehleketaka swona hi xin'we xa leswi landzelaka swa fanele leswaku un'wana ni un'wana laha Afrika-Dzonga a kota ku swi endlahanya vutomi lebyi tsakisaka ni ku amukeleka namunthla. Loko u ehleketa leswaku swa fanela vula leswaku swa FANELA. Loko u ehleketa leswaku swa LAVEKA kambe a swi faneli vula leswaku swa LAVEKA. Loko u ehleketa leswaku a swi faneli kumbe a swi laveki u komberiwa ku vula.

	Hambi/mpfumalo	Swa fanelo	Swa laveko	Hambi/ku mbe	A swi tivi
167.	Xikontiri ekusuhi ni yindlu	1	2	3	8
168.	Magezi ya le xitarateni	1	2	3	8
169.	Ndhawu yo khonekela eka yona (kereke, mosiqho, sinagogo, emugangeni wa ka n'wina	1	2	3	8
170.	Muganga wo pfumala musi kumbe ximoko emoyeni. Nsilahato	1	2	3	8
171.	Muganga wo pfumala ma thyaka eswitarateni	1	2	3	8
172.	Cinemara endlwini ya ka n'wina	1	2	3	8
173.	Ku va na mapharisa eswitarateni swa laha u tshamaka kona	1	2	3	8
174.	Supamakete ya laha u tshamaka kona	1	2	3	8
175.	Laha vana va nga tlangaka kona va hlayisekile	1	2	3	8

Se ndzi ta ku vutisa swivutiso hi vuxaka bya vanhu ni vanghana va wena un'we ni maxaka. U komberiwa ku vula leswi u ehleketaka swona hi xin'we xa leswi landzelaka hambu swa fanela leswaku un'wana ni un'wana laha Afrika-Dzonga namuntla ku va u kota ku swi endla loko u ehleketa leswaku swa fanela vuli swa FANELA. Loko u ehleketa leswaku swa laveka vula swa LAVEKA. Loko u ehleketa leswaku a swi faneli na kona a swi laveki vula hambu/kumbe mpfumalo

	Hambi/mpfumalo	Swa fanelo	Swa laveko	Hambi/k umbe	A swi tivi
176.	Loyi a nga ku hlayisaka loko u vabya.	1	2	3	8
177.	Ku va ni munhu lonkulu loyi a kumeka ekaya leswaku vana va malembe ya le hansa ka khume va nga ti n'wi kuma a ri kona. Minkarhi hi nkwayo.	1	2	3	8
178.	Un'wana loyi a nga ku lombaka mali loko ku tshuka ku humelele swi'wana	1	2	3	8
179.	Un'wana loyi u ehleketaka leswaku a nga ku kumela ntirho loko u nga tirhi.	1	2	3	8
180.	Un'wana loyi a nga khandzisisaka movha loko ko tshuka ku va ni mhaka ya xihatla	1	2	3	8
181.	Un'wana loyi u nga vulavulaka na yena loko u nga tsakanga kumbe u titwa u khunguvanyekile.	1	2	3	8

VUGEVENGA NI VUHLAYISEKI

182. Xana u titwa u hlayisekile kumbe u nga hlayisekangi ku fika kwihi hi minkarhi yo tala ?

Ndzi hlayisekile swinene	1
Ndzi hlayisekile	2
Ndza kanakana	3
A ndzi hlayisekangi	4
A ndzi hlayisekanga ni swintsongo	5
A ndzi swi tivi	8

183. Xana u tikuma u hlayisekile kumbe u nga hlayisekanga loko u famba u ri wexe eka ndhawu leyi loko ri ni xinyami?

Ndzi hlayisekile swinene	1
Ndzi hlayisekilengana	2
Ndzi hlayisekile swintsongonyana	3
Ndzi hlayisekanga na swintsongo	4
A ndzi swi tivi	8

184. Xana u ti twa hlayisekile kumbe a nga hlayisekanga ku fika kwihi, loko u famba wexe eka ndhawu leyi loko ri perile?

Ndzi hlayisekile swinene	1
Ndzi hlayisekilengana	2
Ndzi hlayisekile swintsongonyana	3
Ndzi hlayisekanga na swintsongo	4
A ndzi swi tivi	8

185. U tshama u rhurha kumbe ku ehleketa ku rhurha hikuva wena kumbe un'wana wa vandyangu mivilerisa hi vugevenga?

Ina, hi rhurhile	1
Ina, hi ehleketa ku rhurha	2
Ee	3
A ndzi switivi	8

186. Xana I kangani u tikuma u vilerisa hi leswaku swi nga endlaka wena kumbe u n'wana loyi u tshamaka na yena a va loyi a gevengiwaka?

Ko tala swinene	1
Ko tala	2
Nkarhi wun'wana	3
A ndzi vileli na swintsongo	4
A ndzi vilel	5
A ndzi swi tivi	8

NHLAWULO

187. Xana eka nhlawulo wa masipala lembe ra 2000 u vhotete vandla rihi?

MULAVISSI: U NGA VA HLAYELI TINHLAMULO, ENDLA XIRHENDZEWUTANI EKA HLAMULO YIN'WE NTSENA

African Christian Democratic Party (ACDP)		01	
African National Congress (ANC; incl. SACP and COSATU)	}	02	
Azanian People's Organisation (AZAPO)		03	
Democratic Party / Alliance (DP/DA)		04	
Freedom Front Plus/ Vryheidsfront Plus (FF+/VF+)		05	
Inkatha Freedom Party (IFP)		Skip to Q.189	06
Minority Front (MF)		07	
New National Party (NNP)		08	
Pan-Africanist Congress (PAC)		09	
United Christian Democratic Party (UCDP)		10	
United Democratic Movement (UDM)		11	
Rin'wana (Vula)		12	
A ndzi vhotanga		13	
A ndzi switivi tivi kahle		14	
U ala ku hlamula		15	
A ndzi swi tivi	97		

188. Loko u nga vhotanga eka nhlawulo wa masipala wa lembe ra 2000, vula xivangelo xa leswi endleke leswaku unga vhoti?

MULAVISISI: U NGA VA HLATELI TINHLAMULO, RNDLA XIRHENDZEWUTANI EKA NHLAMULO YIN'WE NTSENA.

A ndzi rintsongo swinene	01
A ndzi nga swi tsakeli	02
A ndzi nga tsarisanga	03
A ndzi tivi leswaku ndzi yime kwihhi hi swa tipolitiki	04
Swi lava ku u gingirika ngopfu	05

Xitichi xo vhotela a xi ri ekule	06
Ku chava ku chavisiwa ni madzolonga	07
A ku ta hlula vandla rin'we ntsena	08
Xiyimo xa rinhlayo/ vuvabyi	09
Swin'wana (vula)	10

189. Loko a ko tshuka ku va ni nhlawulo mundzuku, xana a wu ta vhotela vandla rihi?

MULAVISISI: U NGA VA HLA TELI TINHLAMULO, RNDLA XIRHENDZEWUTANI EKA NHLAMULO YIN'WE NTSENA.	.
---	---

African Christian Democratic Party (ACDP)		01
African National Congress (ANC; incl. SACP and COSATU)		02
Azanian People's Organisation (AZAPO)		03
Democratic Party / Alliance (DA/DP)		04
Freedom Front Plus / Vryheidsfront Plus (FF+/VF+)		05
Independent Democrats (ID)		06
Inkatha Freedom Party (IFP)	Skip to Q.191	07
Minority Front (MF)		08
New National Party (NNP)		09
Pan-Africanist Congress (PAC)		10
United Christian Democratic Party (UCDP)		11
United Democratic Movement (UDM)		12
Yin'wana (vula)		13
A ndzi nga hlamuli		14
A ndzi swi tivi kahle		15
U ala ku hlamula		97
A ndzi swi tivi		98

190. Loko u hlamula 14 eka xivutiso 177, hi xihi xivangelo xikulu lexi xi endlaka u ehleketa leswaku u nge vhoti loko nhlawulo wa masipala wu nga va kona mindzhuku ke?

MULAVISISI: U NGA HLAYELI TIHLAMULO, ENDLA XIRHENDZEWUTANI, EKA NHLAMULO YIN'WE NTSENA.	.
---	---

A ndzi rintsongo swinene	01
A ndzi nga swi tsakeli	02
A ndzi nga tsarisanga	03
A ndzi tivi leswaku ndzi yime kwihi hi swa tipolitiki	04
Swi lava ku gingirika ngopfu	05
Xitichi xo vhotela a xi ri ekule	06
Ku chava ku chavisiwa ni madzolonga	07
Ku ta hlula vandla rin'we ntsena	08
Xiyimo xa rinhlayo/ vuvabyi	09
Swin'wana (vula)	10

191. If 1 to 13 in Q.189: Xana u titwa u ri kusuhi ni vandla rihi rin'wana?

MULAVISISI: U NGA HLAYELI TIHLAMULO, ENDLA XIRHENDZEWUTANI, EKA NHLAMULO YIN'WE NTSENA. LEMUKA LESWAKU LAHA A WU FANELANGA KU HLAWULA VANDLA RO FANA NI LERI U RI HLAWULEKE EKA XIVUTISO 177.	
---	--

African Christian Democratic Party (ACDP)	01
African National Congress (ANC; incl. SACP and COSATU)	02
Azanian People's Organisation (AZAPO)	03
Democratic Party / Alliance (DA/DP)	04
Freedom Front Plus / Vryheidsfront Plus (FF+/VF+)	05
Independent Democrats (ID)	06
Inkatha Freedom Party (IFP)	07
Minority Front (MF)	08
New National Party (NNP)	09
Pan-Africanist Congress (PAC)	10
United Christian Democratic Party (UCDP)	11
United Democratic Movement (UDM)	12
Yin'wana(vula)	13
A ndzi nga vhoti	14
A ndzi swi tivi kahle	15
U ala ku hlamula	97

192. If 14 to 98 in Q.189: Xana u titwa u ri kusuhi ngopfu ni vandla rihi rin'wana?:

MULAVISISI: U NGA HLAYELI TIHLAMULO, ENDLA XIRHENDZEWUTANI, EKA NHLAMULO YIN'WE NTSENA.	
---	--

African Christian Democratic Party (ACDP)	01
African National Congress (ANC)	02
Azanian People's Organisation (AZAPO)	03
Democratic Party / Alliance (DA/DP)	04
Freedom Front Plus / Vryheidsfront Plus (FF+/VF+)	05
Independent Democrats (ID)	06
Inkatha Freedom Party (IFP)	07
Minority Front (MF)	08
New National Party (NNP)	09

Pan-Africanist Congress (PAC)	10
South African Communist Party (SACP)	11
United Christian Democratic Party (UCDP)	12
United Democratic Movement (UDM)	13
Yin'wana (vula)	14
Ku hava yin'wana pathi	15
U ala ku hlamula	97

193. Xana u vhowutele vandla rihhi eka nhlawulo wo hetelela wa tiko lowu veke kona hi lembe ra 2004

MULAVISISI: U NGA HLAYELI TIHLAMULO, ENDLA XIRHENDZEWUTANI, EKA NHLAMULO YIN'WE NTSENA.

African Christian Democratic Party (ACDP)	Skip to Q. 195	01
African National Congress (ANC; incl. SACP and COSATU)		02
Azanian People's Organisation (AZAPO)		03
Democratic Party / Alliance (DP/DA)		04
Freedom Front Plus / Vryheidsfront Plus (FF+/VF+)		05
Independent Democrats (ID)		06
Inkatha Freedom Party (IFP)		07
Minority Front (MF)		08
New National Party (NNP)		09
Pan-Africanist Congress (PAC)		10
United Christian Democratic Party (UCDP)		11
United Democratic Movement (UDM)		12
Yin'wana(Vula)		13
A ndzi nga vhoti		14
A ndzi swi tivi kahle	15	
U ala ku hlamula	97	
Yin'wana(vula)	98	

194. Loko u nga vhotanga ka nhlawulo wa 2004, vula xivangelo lexikulu lexi endleke leswaku u nga vhoti.

MULAVISISI: U NGA HLAYELI TIHLAMULO, ENDLA XIRHENDZEWUTANI, EKA NHLAMULO YIN'WE NTSENA.

A ndzi rintsongo swinene	01
A ndzi nga swi tsakeli	02
A ndzi nga tsarisanga	03
A ndzi tivi leswaku ndzi yime kwihhi hi swa tipolitiki	04
Swi lava ku gingirika ngopfu	05
Xitichi xa vhotela a xi ri ekule	06
Ku chava ku chaviswa ni madzolonga	07
Ku ta hlula vandla rin'we ntsena	08
Xiyimo xa rinhlayo/ vuvabyi	09

Swin'wana (vula)	10
------------------	----

195. Loko a ko va na nhlawulo wa tiko mundzuku, xana a wu ta vhotela vandla rihi?

MULAVISISI: U NGA HLAYELI TIHLAMULO, ENDLA XIRHENDZEWUTANI, EKA NHLAMULO YIN'WE NTSENA.	
---	--

African Christian Democratic Party (ACDP)		01
African National Congress (ANC)		02
Azanian People's Organisation (AZAPO)		03
Democratic Party / Alliance (DA/DP)		04
Freedom Front Plus / Vryheidsfront Plus (FF+/VF+)		05
Independent Democrats (ID)		06
Inkatha Freedom Party (IFP)	Skip to Q.197	07
Minority Front (MF)		08
New National Party (NNP)		09
Pan-Africanist Congress (PAC)		10
United Christian Democratic Party (UCDP)		11
United Democratic Movement (UDM)		12
Yin'wana(vula)		13
A ndzi nga vhoti		14
A ndzi swi tivi kahle		15
U ala ku hlamula		97

196. Loko u hlamule 14 eka 195 : Hi xihhi xivangelo lexikulu lexi endleke u ehleketa leswaku a wu nga vhoti loko nhlawulo wa tiko wo va kona mundzuku.

MULAVISISI: U NGA HLAYELI TIHLAMULO, ENDLA XIRHENDZEWUTANI, EKA NHLAMULO YIN'WE NTSENA.	
---	--

A ndzi ri ntsongo swinene	
A ndzi nga swi tsakeli	
A ndzi nga tsarisanga	
A ndzi tivi leswaku ndzi yime kwihi hi swa ti politiki	
Ku lava ku gingi rika ngopfu	
Xitichi xa vhotela a xi ri ekule	
Ku chava ku chavisiwa ni madzolonga	
Ku ta hlula vandla rin'ne ntsena	
Xiyimo xa rinhlayo/ vuvabyi	
Swin'wana (vula)	

197. Loko u hlamule Q.195 : Hi rihi vandla rin'wana leri u ti twaka u ri kusuhi na rona?

MULAVISISI:U NGA HLAYELI TIHLAMULO, ENDLA XIRHENZEWUTANI, EKA NHLAMULO
YIN'WE NTSENA.LEMUKA: LESWAKU KU NGA VI VANDLA RIN'WE NI LERI RI NGA
VURIWA EKA Q. 183

African Christian Democratic Party (ACDP)	01
African National Congress (ANC)	02
Azania People's Organisation (AZAPO)	03
Democratic Party / Alliance (DA/DP)	04
Freedom Front Plus / Vryheidsfront Plus (FF+/VF+)	05
Independent Democrats (ID)	06
Inkatha Freedom Party (IFP)	07
Minority Front (MF)	08
New National Party (NNP)	09
Pan-Africanist Congress (PAC)	10
South African Communist Party (SACP)	11
United Christian Democratic Party (UCDP)	12
United Democratic Movement (UDM)	13
A ndzi nga vhoti	14
A ndzi swi tivi kahle	15
U ala ku hlamula	97

198. Loko u hlamule 14 ku fika eka 98 yana 195 :Hi rihi rin'wana vandla u ti twaka u ri tshinelerile swinene?

MULAVISISI: U NGA HLAYELI TIHLAMULO, ENDLA XIRHENDZEWUTANI, EKA
NHLAMULO YIN'WE NTSENA.

African Christian Democratic Party (ACDP)	01
African National Congress (ANC)	02
Azania People's Organisation (AZAPO)	03
Democratic Party / Alliance (DA/DP)	04
Freedom Front Plus / Vryheidsfront Plus (FF+/VF+)	05
Independent Democrats (ID)	06
Inkatha Freedom Party (IFP)	07
Minority Front (MF)	08
New National Party (NNP)	09
Pan-Africanist Congress (PAC)	10
South African Communist Party (SACP)	11
United Christian Democratic Party (UCDP)	12
United Democratic Movement (UDM)	13
A ndzi nga vhoti	14
A ndzi swi tivi kahle	15
U ala ku hlamula	97

MATI

199. Xana vandyangu wa wena va ma kuma kwihi mati ku sukela tolo?
{Murherhisi: Hlawula nhlamulo yin'we ntsena}

Eka pompi ya mati ya xipimi leyi nga emutini	
Eka pompi ya mati ya xipimi leyi nga emutini lama hakeleriwaka u nga si matirhisa	

Eka pompi ya mati ya xipimi ejareteni	
Eka pompi ya mati ya xipimi leyi nga ejareteni ya ku hakeleriwa u nga si matirhisa	
Eka pompi ya mati ejareteni yo pfumale xipimi	
Eka pompi leyi tirhisaka hi vanhu hinkwavo hanhle ko hakela	
Eka pompi leyi tirhisaka hi vanhu hinkwavo yo hakeleriwa	
Eka muakelani a hi hakelanga	
Eka muakelani hi hakerile	
Eka mathangi ya mati ya laha jarateni	
Eka mathangi ya mati lama nga ri ki laha jarateni	
Pitsi leyi nga emutini	
Pitsi leyi nga handle ka muti leyi nga tirhisaka hi vanhu	
Thangi ra mati ya mpfula leri nga ejareteni	
Eka nambu lowu khulukaka/exinambyanini	
Edan'wini	
Eka xidan'wani xa mati yo ka ya nga khuluki	
Exihlobyeni	
Xiselu-selu	
Swin'wana,swi vule	

200. Xana vandyana va tala ku kuma mati kwihi? (Murherhisi: Hlamula nhlamulo yi'nwe ntsena)

Eka pompi ya mati ya xipimi leyi nga emutini	
Eka pompi ya mati ya xipimi leyi nga emutini lama hakeleriwaka u nga si matirhisa	
Eka pompi ya mati ya xipimi ejareteni	
Eka pompi ya mati ya xipimi leyi nga ejareteni ya ku hakeleriwa u nga si matirhisa	
Eka pompi ya mati ejareteni yo pfumale xipimi	
Eka pompi leyi tirhisaka hi vanhu hinkwavo hanhle ko hakela	
Eka pompi leyi tirhisaka hi vanhu hinkwavo yo hakeleriwa	
Eka muakelani a hi hakelanga	
Eka muakelani hi hakerile	
Eka mathangi ya mati ya laha jarateni	
Eka mathangi ya mati lama nga ri ki laha jarateni	
Pitsi leyi nga emutini	
Pitsi leyi nga handle ka muti leyi nga tirhisaka hi vanhu	
Thangi ra mati ya mpfula leri nga ejareteni	
Eka nambu lowu khulukaka/exinambyanini	
Edan'wini	
Eka xidan'wani xa mati yo ka ya nga khuluki	
Exihlobyeni	
Xiselu-selu	
Swin'wana,swi vule	

201. Xana vandyangu wa wena va kuma mati eka ndhawu leyi yi nga eka mpfuka wa le hansi ka 200m ke? (Murherhisi: 200 wa timitara I mpfhuka wo ringana na mavala ya ntlangu wa bolo mambirhi. Murherhisi: Endla xirhendzewutani loko muhlamuri ari ni pompi ya lendlwini kumbe ejarateni)

Ina	1
Ee	2
A ni swi tivi	9

202. Xana vandyangu wena va tirhisa mati yo tanihi kwihi hi siku ku endla mintirho ya vona hinkwayo. (Murherhisi: Vutisa lava nga ri ki ni pompi endlwini kumbe eka jarateni ra vona, kutani u endla xirhendzavutani eka hlamulo yo a swi ndzi khumbi loko vandyangu va nga ri na pompi endlwini kumbe ejarateni)

Ehansi ka 25 wa tilitara (khontenara yin'we)	
25 ku tika eka 100 wa tilitara (1-4 wa tikhontenara)	
101 ku fika ka 200 wa tilitara (4-8 wa tikhontenara/ .05 ku fika eka 1 diramu)	
201 ku fika eka 400 wa tilitara (8-16 wa tikhontenara/1 ku fika eka 2 wa ma diramu)	
401 ku fika 600 wa tilitara (16-24 wa tikhontenara/2 ku fika eka 3 wa ma diramu)	
Ku tlula 600 wa tilitara/ ku tlula madiromu ya 3	
A ndzi swi tivi	
A swi ndzi khumbil loko vandyangu va nga ri ni pompi endlwini kuimbe ejarateni	

203. Xana swi teka nkarhi wo tani hi kwihi eka vandyangu ku ya ematini(Murherhisi: Endla xirhendzewutani eka nhlamulo ya a swi ndzi khumbi loko loyi a hlamulaka a ri ni pompi endzeni ka yindlu kumbe ejarateni ra yena)

0 ku fika 5 wa timinete	
6 ku fika 14 wa timinete	
15 ku fika 29 wa timinete	
30 ku fika 44 wa timinete	
45 ku fika 59 wa timinete	
Ku tlula 60 wa timinete	
A ndzi swi tivi	
A swi ndzi khumbil loko vandyangu va nga ri ni pompi endlwini kuimbe ejarateni	

204. Xana swi teka nkarhi wo tani hi kwihi eka vandyangu ku foleda matini laha va kaka kona(Murherhisi: Endla xirhendzewutani eka nhlamulo yo a swi ndzi khumbi loko loyi a hlamulaka a ri ni pompi endzeni ka yindlu kumbe ejarateni ra yena)

0 ku fika 5 wa timinete	
6 ku fika 10 wa timinete	
11 ku fika 15 wa timinete	
Ku tlula 15 wa timinete	
A swi ndzi khumbi loko vandyangu va nga ri ni pompi endlwini kumbe ejarateni	

205. I mani a ka ka mati? (I mani talaka ku ya ka mati eka vhiki leri? (Murherhisi: Endla xirhendzewutani eka nhlamulo yo a swi ndzi khumbi loko loyi a hlamulaka a ri ni pompi endzeni ka yindlu kumbe ejarateni ra yena)

Munhu wa xisati wa malembe ya 65	1
Munhu wa xisati wa malembe ya le hansi ka 65	2
Munhu wa xinuna wa malembe ya 65	3
Munhu wa xinuna wa malembe ya le hansi ka 65	4
Nwana wa xisati (wa le hansi ka malembe ya 16)	5
N'wana wa xinuna (wa le hansi ka malembe ya 16)	6
Hinkwavo va ya ematini aku yi munhu wun'we nkarhi hinkwavo	7
A ndzi u'wana wa vadyangu lowu	8
A swi ndzi khumbi loko vadyangu va nga ri ni pompi endlwini kumbe ejarateni	9

MAHAKELELO

206. Xana vandangu wa yena va hakelela mati lama va ma tirhisaka?

Ina	1
Ee → tlula u ya eka xivutiso 198	2

207. Xana u hakela rini mati lama tithisaka hi vadyangu wa wena?

Masiku hinkwavo	
Hi vhiki	
Hi n'hweti	
Hi khonteyinara	
Mali yo ringana hi n'hweti	
Mali ya mati yi hlanganisiwe ni ya rente	
Swin'wana (vula)	

208. Loko u hakelela mabakete kumbe xigubu xa mati, xana bakete kumbe xigubu I mali muni? (Murherhisi: Xivutiso lexi a xi kongomisi eka mati ya timinerali lawa xaviwaka emavhengeleni)

A ndzi hakeli	1
Ehansi ka tipeni ta 10	2
10-20 wa tipeni	3
Ku tlula tipeni ta 20	4

209. Loko u hakelela mati hi n'hweti kumbe hi vhiki xana u hakela mali muni hi n'hweti yin'wana ni yin'wana. (Murherhisi: Langutisa akhawuti ya n'hweti loko yin'wana yi ri kona)

Ehansi ka R20	1
R21-R50	2
R51-R99	3
R100-R200	4
R201-R500	5
Ku tlula R500	6
A ndzi swi tivi	8

A swi ndzi khumbi (A ndzi hakeli)	9
-----------------------------------	---

210. Loko u kuma mati eka masipala, xana maphepha ya khawunti u ma kuma kangani? (Murherhisi: Hlawula nhlawulo yin'we ntsena)

Ko tala ku tlula kan'we hi n'hweti	1
Kan'we n'hweti yin'wana ni yin'wana	2
A ndzi xi kumi ku tlula kan'we hi nhweti	3
A ndzi xi kumi tlulela eka xivutiso 213	4
A ndzi swi tivi tlulela eka xivutiso 213	8
A ndzi kumi mati eka masipala tlulela eka xivutiso 213	9

211. Xana xitatimende xa akhwunti xi tsariwile hi ririmi rihi?

Xinghezi ku katsa na ririmi ra xintima	01
Xubunu ku katsa na ririmi ra xantima	02
Xisuthu	03
Xitswana	04
Xipedi	05
Xiswazi	06
Xindebele	07
Xixhosa	08
Xizulu	09
Xitsonga	10
Xivhenda/ Xilemba	11
Xibunu	12
Xinghezi	13
Tin'wana (vula)	14
A ndzi swi tivi	98

212. Xana wa xi twisisa xitatimende xa akhawuti?

Ina	1
Ee	2

213. Xana wa kuma mpimo wo karhi wa mati hi n'hweti yin'wana ni yin'wana handle ko ya hakelela? (Murherhisi: Loko swi koteka langutisa xitatimende xa akhawuti ya mati loko xi ri kona)

Ina	1
Ee	2
A ni swi tivi	8

214. Xana wa hakela ku suseriwa thyaka ra xihambukelo /ni mati ya thyaka? (Murherhisi: Loko swi koteka langutisa xitatimende xa akhawuti ya mati loko xi ri kona)

Ina	1
Ee	2
A ni swi tivi	8

215. Xana wa kuma akhawuti yo suseriwa thyaya ra xihambukelo/ni mati ya thyaka?
(Murherhisi: Loko swi koteka langutisa xitatimende xa akhawunti ya mati loko xi ri kona)

Ina	1
Ee	2

KU KAVANYETIWA KA SWILAVEKO

216. Eka lembe leri nga hundza, I kangani mi kavanyetiwa hi ku pfaleriwa mati ku tlula siku rin'we? (Murherhisi: Hlawula nhlamulo yin'we ntsena)

A swi se tshama swi humelela	1
Kan'we kumbe ka mbirhi eka lembe leri nga hundza	2
N'hweti yin'wana ni yin'wana	3
Ko tala en'hwetini	4

217. Eka tin'hweti ta 12 leti hundzeke, hi kwihi ku kavanyetiwe ko leha ko pfaleriwa mati mi nga vi na wona? (Murherhisi: Hlawula nhlamulo yin'we ntsena)

Ti awara tintsongo	1
Ti awara tintsongo ku fika eka siku	2
Siku rin'we ku fika ka masiku mambirhi	3
Vhiki rin'we (Masiku ya 7)	4
Ku tlula vhiki rin'we	5
A ndzi tsundzuki	6
	7

218. Eka lembe leri nga hundza xana u tshama u pfaleriwa mati, xana u ehleketa leswaku incini xivangelo xa kona? (Murherhisi: Hlawula nhlamulo yin'we ntsena)

Tiphayiphi ti nga buluka	01
Pompi a yi tirhi	02
Ku lunghisa eka ndhawu leyi mati ya humaka kona	03
Mati a ma enelanga (ku laveka mati yo tala)	04
Mati ya va kona hi minkarhi yo karhi	05
Dyandza	06
Ku onhiwa ka swilo	07
Ku pfariwa mati hikokwolaho ka ku nga hakeli	08
Swin'wana (vula)	09
A ndzi swi tivi	98

219. Loko ku ri hi ku vandyangu wa wena a va hakeli mati, xana incini xivangelo xikulu xi endlaka ku ri mi nga hakeli? (Murherhisi: Vutisa xivutiso lexi eka lava va nge a va hakeli ntsena, eka xivutiso 194 Murherhisi: U nga va hlayeli tinhlamulo)

Mati I ya mahala (ku hava xitatimende)	01
Xitatimende xa akhawunti a xi rhumeriwi kahle	02
Xitatimende xa akhawuti xi hoxekile	03
A ndzi na mali yo kota ku hakelela mati	04
A ndzi eneriseki hi xihlovo lexi hi kumaka mati eka	05

xona.	
A ndzi eneriseki hi xiyimo xa matirhelo lama nga kona	06
Mfumo wu fanerile ku hi nyika mati handle ko wa hakelela	07
Van'wana a va hakeli	08
Vandyangu wa mina va tirhisa xiphemu xa mati lexi hi nyikiwaka xona xo ka xi nga hakeleriwi	09
Nxavo wa mati wu katsiwile eka xitatimende xa rente leyi hakeriwaka	10
Swin'wana (vula)	11

Eka tin'hweti ta 12 leti nga hundza xana mi tshama mi humelela hi leswi landzelaka hikwalaho ko ka mi nga hakeli mati?

(Murherhisi: Vutisi xivutiso lexi eka lava va nga te a va hakeli ntsena, eka xivutiso 194 Murherhisi: u nga va hlayeli tinhlamulo)

		Ina	Ee
220	Ku chavisawa hi vamasipala leswaku va ta hi tekela magoza ya vukarhi	1	2
221	Ku tekeriwa wa goza ya vukari hi masipala	1	2
222	Ku pfaleriwa mati	1	2
223	Ku hlongoriwa endlwini	1	2
224	Ku tekeriwa nhundzu hi va nawu	1	2
225	Swin'wana (Vula)	1	2

XIYIMO LEXINENE NA MAHLAYISELO YA MATI NI NSIVELA MAVABYI

226. Xana mati lawa mi wa tirhisaka ku n'wa no sweka ma wa basisa (ku maxuva kumbe ku matengisa)

Ina, minkarhi hinkwayo	1
Ina, nkarhi wun'wana	2
Ee, a hi wa basisa hi wa kuma ya basile. Tlula u ya ka xivutiso 228	3
Ee, a hi wa basisi na swona hi wa kuma ma nga basisiwanga. Tlula u ya ka xivutiso 228	4

227. Xana mi tirhisa tindlela ti hi ku basisa (ku xuva kumbe ka tengisa) mati?

Ku virisa	1
Ku wa hluta	2
Mirhi	3
Swin'wana (Vula)	4

Xana mati lawa mi wa tirhisaka ya?

		Ina	Ee
228	Ya lungherile ku n'wa	1	2
229	Ya basile	1	2
230	Ya nandziha ke?	1	2

231	A ya nun'hwi?	1	2
-----	---------------	---	---

MAHLAYISELO

232. Xana vandyangu wa wena va tirhisa xihambukelo xa njhani?
(Murherhisi: Fungha xihambukelo xin'we leyi tirhaka ngopfu-ngopfu)

Xihambukelo xo gwedla lexi hlanganeke na phayiphi nkululu ya masipala	01
Xihambukelo lexi nga koneketiwa ni septiki tangi	02
Xihambukelo xo tirhisa mirhi ya tikhemikhali	
Xihambukelo xa ngoji lexi nga na thumbu ro nghanisa moya	03
Xihambukelo xa ngoji lexi nga riki na thumbu ro nghanisa moya	04
Xihambukelo xa bekete	05
Swin'wana (vula)	06
Ku hava tlula u ya ka xivutiso 238	07
A ndzi swi tivi	08

233. Xana loko vandangu va tirhisa swihambukelo swa mabakete xana thyaka ri susiwa kangani? *(Murherhisi: Endla xirhendzewutani eka nhlamulo leyi nge a swi ndzi khumbi, loko vandyangu wolowo va nga tirhisi xihambukelo xa bakete)*

Kan'we hi vhiki	1
Endzhaku ka mavhiki mambirhi	2
A swi tluli kan'we hi n'hweti	3
A ndzi swi tivi	4
A swi ndzi khumbi, a ndzi tirhisi xihambukelo xa bakete.	8
Kan'we hi vhiki	1

234. Xana xihambukelo lexi xi le kwihi?

Endzeni ka yindlu	1
Ejarateni	2
Ehandle ka jarata	3

235. Xana xihambukelo lexi xa bakete mi xi tirhisa mi ri vandyangu wun'we kumbe ni vanhu va mindyangu yin'wana?

Ina	1
Ee	2

236. Vana loko va tirhisa xihambukelo xexo u vona vahlayisekile ku fika kwihi ke? *(Murherhisi : Hlawula hlamulo yin'we ntsena)*

Va hlayisekile swinene	1
Va hlayisekile	2

Swa kanakanisa	3
A va hlayisekanga	4
a vahlayisekanga swinene	5
A ndzi swi tivi	8

237. Xana vadyuhariva hlayisekile ku va tirhisa xihambukelo xexo, nakona va hlayisekile ku fika kwihi ke? (Murherhisi : Hlawula hlamulo yin'we ntsena)

Va hlayisekile swinene	1
Va hlayisekile	2
Swa kanakanisa	3
A va yisekanga	4
A va hlayisekanga swinene	5
A ndzi swi tivi	8

238. Loko ku ri hi ku vandyangu a va na xihambukelo, xana va tirhisa yini? (Murherhisi:Endla xirhendzewutani eka nhlamulo leyi nge a swi ndzi khumbi, loko vandyangu va nga ri na xihumbukelo)

Enhoveni	1
Swibegana swa tipulasitiki	2
Xipotwana xo ti pfunela eka xona	3
Ndhawu yin'wana laha ku nga ni xihambukelo leyi u yi tirhisaka entirhweni exikolweni	4
Swin'wana (vula)	5
A swi hi khumbi, a hi na xihambukelo	9

239. Loko u hetile ku tirhisa xihambukelo (kumbe ndhawu leyi u tipfunelaka eka yona) u tisula hi yini?

Phepha ro ya hi rona exihambukelweni	1
Maphepha ya mahungu	2
Byanyi/matluka	3
Maribye/mpupurhu	4
Swin'wana (Vula)	5

240. Loko u hetile ku tirhisa xihambukelo (kumbe ndhawu leyi u tipfunelaka eka yona) xana wa hlamba mavoko ke?

Ina	1
Ee→ Tlula u ya eka xivutiso 243	2

241. Loko nhlamulo kuri ina, u tirhisa yini?

Mati lama kumekaka ekusuhi ni xihambukelo	1
Mati ma kumeka eka pompi ya laha mutini ekusuhi payiphi.	2
Xinambyana, xidan'wana kumbe damu	3
Ku hava mati kambe hi tirhisa lapi ku ti basisa. Tlula u ya ka xivutiso 243	4
Ku hava lexi ndzi xi tirhisaka. Tlula u ya eka xivutiso xa 243	5

242. Xana loko u hlamba mavoko wa xi tirhisa xisibi ke?

Ina	1
Ee	2

243. Xana u dyondzisiwile hi swa nsivela-mavabyi ke?

Ina	1
Ee	2
A ni swi tivi	3

244. Xana u nga vula yini hi xiyimo xa xihambukelo xa wena? (*Murherhisi: Endla xirhendzewutani eka nhlamula leyi nge, a swi ndzi khumbi loko ku ri hiku vandyangu a va na xihambukelo*)

Xikahle (xibasile, a xi pfuti)	1
Xa amukeleka (xi basile, xa nun'hwa nkarhi wun'wana)	2
A xi amukeleki(xi thyakile, xa pfuta no khuluka)	3
Xi le ka xiyimo xo ka xinga amukeleki swinene (nakona a xitirhi)	4
A swi ndzi khumbi,a ndzi na xihambukelo	9

245. Xana wa hakela ku tirhisa xihambukelo?

Ina	1
Ee → Tlulela eka xivutiso xa 247.	2

246. Loko nhlamulo ya wena ku ri Ina, xana u hakela eka mani? (*hlawula nhlamulo yin'we ntsena*)

Masipala	1
Eka vamabindzu	2
Eka mulanguteri wa tindlu.	3
Muakelani	4
Swin'wana, vula.....	5
	6

KU BURISANA, KU TIRHISANA NI KU ENERISEKA KA VAXAVI

247. Xana wa swi tiva leswaku u fanerile ku vulavula na mani loko u ri ni swiphigo hi matirhiselo ya mati kumbe ya swihambukelo?

Ina	1
Ee	2

248. Xana loko u lava vutivi hi mati kumbe swihambukelo, u ta endla yini?
(Murherhisi: U nga va hlayeli tinhlamulo nakona bana xirhenzewutani eka nhlamulo yi'we ntsena)

U ya eka masipala	1
U bela va ka masipala riqingho	2
Endzela website ya masipala	3
Vutisa mukhansilara wa muganga wa ka n'wina	4
U vutisa n'anga ya xintima ya muganga wa ka n'wina	5
Vutisa va siviki/nhlangano wa vahakeri va rente	6
Vutisa bodo ya muako kumbe fulete yaleyo	7
U vutisa mulanguteri wa yindlu wa laha u tshamaka kona	8
U vutisa mutholi wa wena	9
U vutisa un'wana wa vandyangu kumbe munghana	10
Swin'wana (Vula)	11
A ndzi swi tivi	98

249. Xana u hetelele rini ku ya ehofisini ya masipala u ya vulavurisana na vona hi mati na swihambekelo?

Eka tin'hwe ta 3 leti nga hundza	1
Exikarhi ka lembe leri nga hundza	2
Swi tlula lembe rin'we	3
A ndzi se tshama ndzi ya	4
A ndzi tsundzuki	5

250. Xana u yile eka nhlengetano ya vaaki laha a ku burisanisana hi timhaka ta mati ni swihambukelo

Ina	1
Ee	2

Xana wa eneriseka kumbe a wu eneriseki hi leswi landzeleka
(Murherhisi: Vutisa hinkwavo, hambu va nga ri na swona)

		Ndza enela	Ndza kanakana	A ndzi eneli	A ndzi switivi
251.	Ku kota vonana na vafambisi va ka masipala	1	2	3	8
252.	Ku pfuna ka vafambisi va ka masipala	1	2	3	8
253.	Ku kota ku hlamula swivilelo swa hina hi masipala	1	2	3	8
254.	Ku kota ku lulamisa swiphigo hi masipala	1	2	3	8

255.	Ntsengo wa mati lama hi ma kumaka ni vandyangu wa wena	1	2	3	8
256.	Ku hlayiseka ka mati lawa hi n'waka wona	1	2	3	8
257.	Mahakelelo ya mati lama tirhisiwaka	1	2	3	8
258.	Ntsengo wa mati na swihambukelo	1	2	3	8
259.	Ku nyikiwa ka swilaveko swo simeka handle ko swi hakelela	1	2	3	8
260.	Muxaka wa xihambukelo lexi hi xi kumaka eka masipala	1	2	3	8
261.	Ku hlayiseka ni ku pfumaleka ka tinghozi eka xihambukelo xa ndyanga wa ka n'wina	1	2	3	8
262.	Ndlela leyi masipala a yi tirhisaka ku fambisa mati ya thyaka	1	2	3	8

SWIHLAWULEKISI SWA MUHLAMURI

263. Rimbewu ra muhlamuri. [Copy from contact sheet]

Xinuna	1
Xisati	2

264. Rixaka ra muhlamuri.

Vantima	1
Makhaladi	2
Maindiya	3
Valungu	4
Van'wana	5

265. Malembe ya muhlamuri hi ku hetiseka.

			Lembe
--	--	--	-------

266. Timhaka ta vukati?

Tekile/tekiwile	1
Noni/ u feriwile hi nsati	2
Tshikiwile	3
Mi hambanile	4
A ndzi si tshama ndzi teka kumbe ndzi tekiwa	5

→ Skip to Q268.

267. Xana u tshama ni xigangu/patinara ya wena?

Ina	1
Ee	2
A swi ndzi khumbi(Andzi tshama ni nuna/sati wa mina)	9

268. Xana hi xihhi xitandati xa dyondzo lexi u nga xi pasa?

A ndzi dyondzanga xikolo	00
Giredi 0/Giredi 1	01
Sub A/ Giredi 1	02

Sub B/ Giredi 2	03
Giredi 3/ ntangha 1	04
Giredi 4/ ntangha 2	05
Giredi 5/ ntangha 3	06
Giredi 6/ ntangha 4	07
Giredi 7/ ntangha 5	08
Giredi 8 / ntangha 6/ fomo 1	09
Giredi 9/ ntangha 7/fomo 2	10
Giredi 10/ ntangha 8/ fomo 3	11
Giredi 11/ntangha 9/ fomo 4	12
Giredi 12/ ntangha 10/ fomo 5	13
NTC I	14
NTC II	15
NTC III	16
Dipiloma/xitifikheti xa le hansi ka giredi ya 12	17
Dipiloma/xitifikheti xa giredi 12/ ntangha 10	18
Digiri	19
Digiri ya le henhla kumbe dipiloma	20
Swin'wana ,vula	21
A ndzi swi tivi	98

269. Xana u muaki wa laha Afrika Dzonga?

Ina	1
Ee	2

270. Xana u tsarisile ku ta vhota eAfrika Dzonga?

Ina	1
Ee	2
A ni sw tivi	8

271. Mi tala ku vulavula ririmi rihi ekaya xana?

272. Hi rihi ririmi ra manana xana?

	271. Hi rihi ririmi leri vulavuriwaka ngopfu ekaya	272. Ririmi ra manana.
Xisuthu	01	01
Xitswana	02	02
Xipedi	03	03
Xiswazi	04	04
Xindebele	05	05
Xixhosa	06	06
Xizulu	07	07
Xitsonga	08	08
Xivhenda/ xilemba	09	09
Xibunu	10	10
Xinghenzi	11	11
Ririmi rin'wana ra xintima	12	12
Ririmi ra xilungu	13	13
Ririmi ra xiIndia	14	14
Rin'wana, vula	15	15

273. Xana hi xihhi xiyimo xa wena xa le entirhweni? (HI XIHI XA LESWI LANDZELAKA XI HLAMUSEKALA XIYIMO XA WENA XA SWESWI XA LE NTIRHO?)

A ndzi ntirhi, a ndzi le ku laveni ka tirho	01
A ndzi ntirhi ndzi lava ntirho	02
Ndzi hola mudende	03
Ndzi xigono a ndzi nga ha ntirhi	04
Ndzi manana wa muti, a ndzi tirhi a ndzi lavi na ntirho	05
Manana wa muti, ndzi lava ntirho	06
Xichudeni/mudyondzi	07
Ndza ti tirha	08
Ndza ti tirha swa xinkadyana	09
Ndzi thoriwile swa xinkadyana	10
Ndzi thoriwile	11
Swin'wana, vula	12
A ndzi swi tivi	13

274. Loko u tekiwile kumbe u ri na xigangu, xana hi xihhi xinyimo xa yena kumbe xa yena entirhweni?

A ndzi ntirhi, a ndzi le ku laveni ka tirho	01
A ndzi ntirhi ndzi lava ntirho	02
Ndzi hola mudende	03
Ndzi xigono a ndzi nga ha ntirhi	04
Ndzi manana wa muti, a ndzi ntirhi a ndzi lavi na ntirho	05
Manana wa muti, ndzi lava ntirho	06
Xichudeni/mudyondzi	07
Ndza ti tirha	08
Ndza ti tirha swa xinkadyana	09
Ndzi thoriwile swa xinkadyana	10
Ndzi thoriwile	11
Swin'wana, vula	12
A ndzi swi tivi	13

275. Xana ntirho wa wean wa sweswi incini?

276. Xana u ti tiva u ri munhu loyi a welaka eka vukhongeri byo karhi?

Ina	1
Ee	2

Skip to Q 279

277. Loko nhlamulo ya wena ku ri ina, hi byihi, vula kereke ya kona

Mupfumeri (swi nga khathaleki ku ri wa kereke yihhi)	01
African Evangelical Church	02
Anglican	03
Assemblies of God	04
Apostle Twelve	05
Baptist	06
Dutch Reformed	07

Full Gospel Church of God	08
Faith Mission	09
Church of God and Saints of Christ	10
Jehovah's Witness	11
Lutheran	12
Methodist	13
Pentecostal Holiness Church	14
Roman Catholic	15
Salvation Army	16
Seventh Day Adventist	17
St John's Apostolic	18
United Congregation Church	19
Universal Church of God	20
Nazareth	21
Zionist Christian Church	22
Other Christian	23
Islam / Muslim	24
Judaism /Jewish	25
Hinduism / Hindu	26
Buddhism / Buddhist	27
Yin'wana (Vula)	28
Wa ala ku vula	97
A ndzi swi tivi	98

278. Handle ka minkarhi yo hlawuleka yo fana ni ya minkhuvo ya vukati, mafu na nkhuvo wo khuvula, xana u ya kangani eka tinhlengeletano kumbe mintirho leyi fambelanaka na vupfumeri bya wena?

Minkarhi yo tala evhikini	01
Kan'we hi vhiki	02
Ka 2 kumbe 3 hi n'hweti	03
Kan'we hi n'hweti	04
Minkarhi yo tala hi lembe	05
Kan'we hi lembe	06
Ku nga ri ko tala ngopfu	07
A ndzi yi	08
U ala ku hlamula	97
A ndzi swi tivi	98
Ndzi hava nhlamulo	99

SWIHLAWULEKISI SWA VADYANGU

279. Kombisa muxaka wa byako lebyi vandyangu wa wena va tshamaka ngopfu-ngopfu eka byona?

Byako/yindlu kumbe muako wa xitina eka xitandi xa lethlelo, jarateni kumbe emapurasini	01
Byako bya xintu, yindlu ya xintima, muako wo endliwa hi switirhisiwa swa xintima.	02
Fulete kumbe yindlu ya tikamara to hlaya leyi yi nga eka muako wa ti fulete	03

Titawuni hawusi/cluster/leto ti nga khomanangi ngopfu (simplex, duplex or triplex)	04
Muako lowu wu nga eka muti wa vandyuhari	05
Byako/yindlu/fulete leyi nga emahosi	06
Byako lebyi nga ri ku bya ximfumo xik, mukhukhu emahosi	07
Byako lebyi nga ri ku bya ximfumo mukhukhu wa kona a wu le emahosi	08
Kamara/fulete	09
Kharavhani/tende	10
Swin'wana vula	11

Murherhisi: Tsala ehansi xitiriso xikulu lexi tirhisiwaka eka lwangu ni makhumbi ya byako/muako. [PERSONAL OBSERVATION]

Muxaka wa switirhiwa swa kona	280. Iwang u	281. makh umbi
Switina	01	01
Switina swa semende/leswi tiyeke	02	02
Mazingi	03	03
Rihunyi	04	04
Pulasitiki	05	05
Khadibodo	06	06
Ku hlanganisa ridaka na semende	07	07
Rixaka watele	08	08
Thayili	09	09
Ridaka	10	10
Fuleriwa hi byanyi	11	11
Mpfulu/asbesitosi	12	12

282. Xana vandyangu wa wena va koneteketiwile ni lava va nyikaka gezi ke?

Ina	1
Ee	2

283. Xana u na riqingo leri tirhaka eka byako wena?

Ina	1
Ee	2

284. Xana u na khomputara ?

Ina, ekaya	1
Ina, entirhweni/laha ndzi dyondzaka kona	2
Ina, ekaya ni le ntitrhweni	3
Ku hava	4

285. Xana u na yona mpfumelelo ya ku tirhisa inthanete?

Ina, ekaya	1
Ina, entirhweni/laha ndzi dyondzaka kona	2

Ina, ekaya ni le ntirhweni	3
Ndzi hava	4

→ Skip to Q. 287

286. Loko kuri hi ku u na ithanete, xana u yi tirhisela yini?

Ku hungasa	Swa mabindzu	Ku banga mali	Ku kuma timahungu	Swin'wana	Leswi swi nga vuriwa laha hinkwaswo
1	2	3	4	5	6

287. Xana u na sefoni leyi nga ya wena kumbe leyi u yi tirhiselaka swa bindzu?

Leyi yi nga ya mina	Ya bindzu	Leyi yi tirhaselaka leswi swimbirhi	Ndzi hava
1	2	3	4

Hi swihi leswi vandyangu wa wena va nga na swona eka leswi landzelaka?

[switirho leswi swi fanerile ku va swi tirha]

	Ina	Ee
288. <i>Mati yo hisa</i> ya pompi	1	2
289. Xigwitsirisi/xigwitsiriso	1	2
290. Makhirowave (leyi nga ku tirheni)	1	2
291. Mutirhi loyi a tirhaka	1	2
292. VCR/DVD endyangwini	1	2
293. Muchini wo basisa endlwini ni ku tota pholichi	1	2
294. Selefoni endyagwini	1	2
295. Muchini wo hlantswa	1	2
296. Xitofu xa gezi	1	2
297. Mavonakule/ thelevixini	1	2
298. Muchini wo omisa mpahla	1	2
299. Xiyanimoya	1	2
300. Swiyanimoya swo tlula xin'we	1	2
301. Hi-fi kumbe xo tlanga musiki (kungari radiyo)	1	2
302. Khavete yo akeleriwa leyi nga ni xo hlantswela swibye/sinki	1	2
303. Varindzi va nhlaysseko wa tiyindlu	1	2
304. Xigwitsiriso (lexi tirhaka kahle)	1	2
305. Ku hakelela M-net na DVD	1	2
306. Muchini wo hlantswa swibye	1	2
307. Muchini wo rhunga	1	2
308. Movha kumbe mimbirhi	1	2

309. Eka lembe leri nga hundza xana eka ndyangu wa wena ku vile ni nkarhi lowu vana va le hansi ka 7 wa malembe va nga sika hikokwalaho ko kayivela mali yo xava swakudya ?

Ina	1
Ee	2

A ndzi swi tivi	98
A swi ndzi khumbi ku hava vana va nga hansa ka 7 wa malembe	99

310. Eka lembe leri nga hundza xana eka ndyangu wa wena ku vile ni nkarhi lowu van'wana va laha mutini va nga sika hikokwalaho ko kayivela mali yo xava swakudya?

Ina	1
Ee	2
A ndzi swi tivi	98
A swi ndzi khumbi ku hava vanhua van'wana laha	99

MUHOLO WA WENA NI VADYANGU

SHOWCARD G2

311. Ndzi kombela u ndzi nyika papila leri hlamuselaka miholo ya vandyanyu hinkwavo ku nga se susiwa xibalo na tin'wana timali. Ndzi nyike na vumbhoni bya timali hinkwato leti mi tikumaka to fana ni ta, muholo, mudende na leti u tikumaka tihuma eka nhlaysi wa timali, ni tin'wana.

312. Ndzi kombela u ndzi nyika papila leri hlamuselaka miholo wa wena hinkwavo ku nga se susiwa xibali na tin'wana timali. Ndzi nyike na vumbhoni bya timali hinkwato leti u ti tikumaka to fana ni ta, muholo, mudende na leti u ti kumaka tihuma eka nhlaysi wa timali, ni tin'wana.

		309.Vandya ngu	310. Wa wena
	Ku hava muholo lowu ndzi wu kumaka	01	01
K	R1 – R500	02	02
L	R501 –R750	03	03
M	R751 – R1 000	04	04
N	R1 001-R1 500	05	05
O	R1 501 – R2 000	06	06
P	R2 001 – R3 000	07	07
Q	R3 001 – R5 000	08	08
R	R5 001 – R7 500	09	09
S	R7 501 – R10 000	10	10
T	R10 001 – R15 000	11	11
U	R15 001 – R20 000	12	12
V	R20 001 – R30 000	13	13
W	R30 000 +	14	14
	U ala ku hlamula	97	97
	A ndzi swi tivi	98	98

313. Hi yihi levhele ya muholo wa n'hweti u yi vonaka yi ri yintsongo eka vandyangu wa wena, hi leswo vandyangu wa wena a va swi koti ku hanya hi yona leyi yintsongo?

R _____

(A ndzi swi tivi = 98)

314. Loko u langutisa namuntlha, ni masikunyana lama hundzeke. Xana u nga vula leswaku u...?

U le ka mahlayelo yo antswa ku tlula masiku man'wana	1
U kahle	2
A wu antswi, swa nyanya ku tlula masiku	3
A ndzi swi tivi	8

NDZI KHENSA NTIRHISANO WA WENA.